

Zo werkt de Inspectie SZW: 6 trends

Meer onderzoek, minder preventie. De Inspectie SZW moet 'scherp aan de wind zeilen' vanwege een krap budget, zegt Marc Kuipers, inspecteur-generaal van de Inspectie SZW.

In de kritiek op de werkwijze van de inspectie van mensen als Joustra en Van Vollenhoven herkent Kuipers zich niet: "We komen vrijwel altijd onaangekondigd."

'Inspectiediensten in Nederland niet onafhankelijk', kopte de NOS al in 2016. De stichting baseert zich op kritiek van twee mastodonten in bestuurlijk Nederland: de voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid Tjibbe Joustra en voorganger Pieter van Vollenhoven, die nu de Stichting Maatschappij en Veiligheid onder zijn hoede heeft.

NOS: inspecties te traag en niet onafhankelijk genoeg

Aanleiding voor de hartenkreet van de heren zijn de incidenten bij de kernreactor in Petten. "Inspecties zijn te traag en niet onafhankelijk genoeg", zegt Joustra. Van Vollenhoven doet er nog een schepje bovenop: "80 procent van de inspecties vraagt of hij langs mag komen", zo vertrouwt hij de NOS toe.

> LEES OOK: Discussies over toezicht

Marc Kuipers, inspecteur-generaal van de Inspectie SZW sinds mei 2016, herkent zich niet in de woorden van de professor, zoals dat in het diplomatieke discours heet. "Wij gaan vrijwel altijd onaangekondigd. Wat Van Vollenhoven zegt, is gewoon niet waar. Misschien dat hij een andere dienst voor ogen heeft, ik heb geen flauw idee."

> Marc Kuipers is spreker op het CONGRES VEILIG WERKEN

Rits de Boer, directeur Analyse, Programmering en Signalering van de Inspectie SZW, gaat nog een stap verder. "We hebben soms bijstand nodig. Sommige partijen willen het ons moeilijk maken door ons fysiek de toegang te ontzeggen met de mededeling dat een inspectiebezoek juridisch niet mag. Maar we komen sowieso binnen." In de woorden van Kuipers: "We stappen binnen en we stappen door." De Boer nuanceert wel: "We zijn heel transparant in onze analyses. We hebben 22 inspectieprogramma's. We controleren daar waar wij risico's zien. Bedrijven kunnen dus zelf een inschatting maken of er kans op controle is."

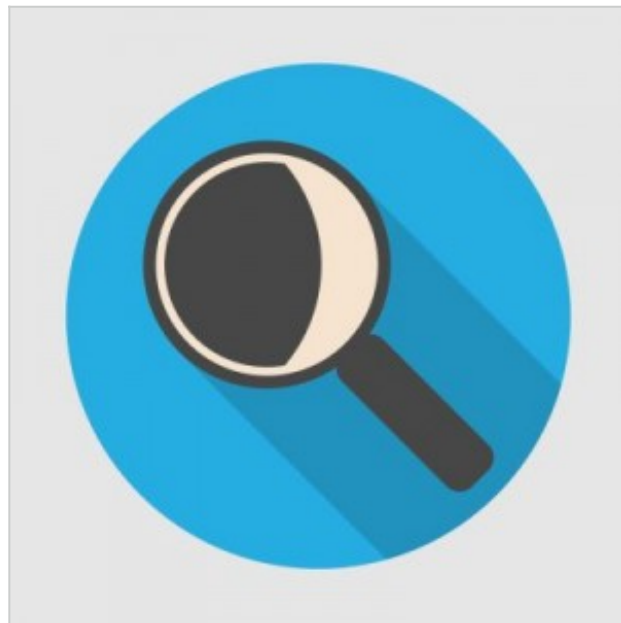
De I-SZW is zo transparant dat bedrijven kunnen inschatten of er inspecteurs langskomen

Inspectie SZW: onafhankelijkheid staat als paal boven water

En de onafhankelijkheid van de dienst staat ook als een paal boven water, vinden de heren van SZW. Joustra zegt tegen de NOS dat de algemene noemer is dat de onafhankelijkheid ten opzichte van het ministerie onvoldoende blijkt. En er bovendien niet genoeg afstand is tot de bedrijven waarop de inspectie toezicht moet houden. Diametraal daartegenover staat de mening van beide kopstukken van de inspectie SZW.

De Boer: "Ik zie die kritiek ook niet als kritiek op de dienst, maar meer op de politiek. Van Vollenhoven kijkt door de oogharen heen naar veiligheid en vraagt zich af of er niet te veel is bezuinigd. Wij voldoen als het om onafhankelijkheid gaat op de letter aan de aanwijzing over onafhankelijkheid die de minister-president gaf. We hebben een volstrekt gelijkwaardige positie. Ik was laatst in België, daar kennen ze meerdere inspectiediensten voor het ministerie daar. Dan krijg je onderlinge wedijver en een kakofonie aan geluiden door gebrek aan structuur.

Wij hebben geregeld op een gelijkwaardig niveau contact met de Bestuursraad, het managementteam van het departement. Het kan ook best eens zo zijn dat een rapport van ons een beleidskolom niet uitkomt. We hebben het nooit meegemaakt dat we ook maar de vraag kregen of we wel zouden publiceren. We hebben het rapport 'Werk in uitvoering' geschreven, over de werkwijze van de gemeenten in het werk- en inkomensdomein. Of zo'n rapport nu wel of niet goed uitkomt, is voor ons beslist niet de belangrijkste overweging."

> **DOWNLOAD** het rapport **Werk in uitvoering**

Minder vinken, meer inzet op maatschappelijke effecten

De inspectie wil minder vinken, maar meer inzetten op het maatschappelijk effect van haar werk. Wat dan precies het effect moet zijn, is vooralsnog wat vaag. Zo is het beoogde maatschappelijk effect bij de bestrijding van psychosociale arbeidsbelasting (PSA) "Minder arbeidsuitval door PSA en betere re-integratie van mensen met psychische problemen" en bij de bouw "Goed opdrachtgeverschap, goed werkgeverschap en goed werknemerschap, duurzamer inzetbaarheid van werknemers doordat er veiliger en gezonder wordt gewerkt en een hoger veiligheidsbesef tot stand is gekomen".

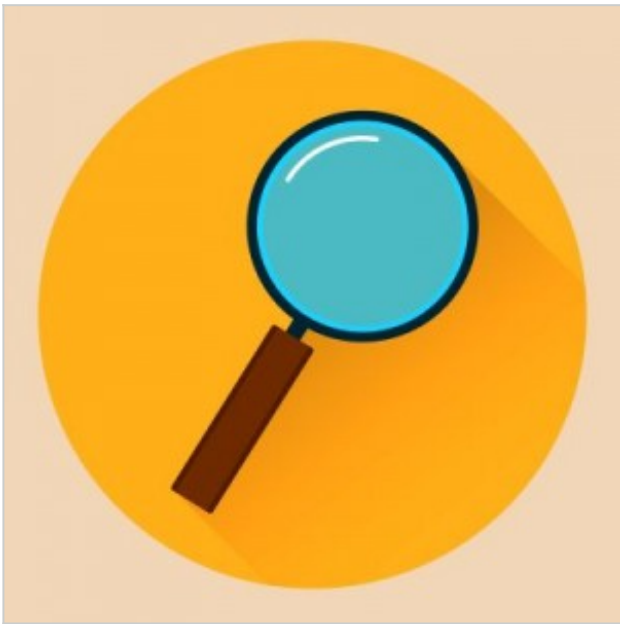
> **LEES OOK: Het wat & hoe van veilig en gezond werken**

Daar kun je met een beetje goede wil alle kanten mee op en het schurkt aan tegen de inmiddels tot een cliché geworden discussie over doel- en middelvoorschriften. Dat moet dan gebeuren door meer te reageren en minder voor de muziek uit te lopen. Met een mooi woord gaat de inspectie dit jaar aan *crowding out* doen van op preventie gericht werk. In gewoon Nederlands: er gaat meer aandacht naar ongevalsonderzoek en minder naar preventie. I-SZW streeft naar 60 procent onderzoek, 40 procent preventiewerk. Dat was altijd *fifty-fifty*.

Bijgesteld beleid door fikse stijging dodelijke ongevallen

Kuipers daarover: "We stellen het beleid onder meer bij omdat het percentage dodelijke ongevallen met bijna 40 procent is gestegen, een indrukwekkend fenomeen. De oorzaak ligt misschien in de toegenomen activiteit. Meer flexwerk, taalproblemen, het kunnen allemaal oorzaken zijn. Die arbeidsongevallen zijn van belang omdat hier de hoogste prijs wordt betaald." De inspectie vindt dit meer op effecten gerichte beleid een

verdieping van de arbocatalogi, waarin per sector afspraken staan over goede arbeidsomstandigheden. De Boer: "Door aan de verplichtingen te voldoen, reduceer je de arbeidsrisico's. We halen er nu goed uit wie een arbocatalogus heeft en waar de RI&E op orde is. Maar het kan altijd nog beter."

Paradepaardje is de metaalsector, waar sinds jaren het programma *5xbeter* draait. Meer verantwoordelijkheid bij de sector zelf, luidt het devies. Kuipers: "Je kunt op papier alles dik op orde hebben. Maar als vervolgens de veiligheidscultuur niet deugt en de voorman er een zootje van maakt, schiet je er nog niets mee op." De dienst koppelt gegevens van andere inspectiediensten aan zijn systeem en kan zo naar eigen zeggen een betere inschatting maken van risico's bij bedrijven. Een bedrijf dat van de Inspectie Leefomgeving en Transport een boete krijgt opgelegd, zou dan zomaar de collega's van de Inspectie SZW op bezoek kunnen krijgen.

Bedrijven halen sneller advocaat erbij voor boetematiging

De samenleving juridiseert, vindt de inspecteur-generaal. En ook dat vergt meer van zijn dienst. "Bedrijven schakelen veel sneller een advocaat in om te komen tot een matiging van boetes. Begrijpelijk, want de hoogte van die boetes neemt toe. Dan is een matiging natuurlijk interessant. Bovendien zijn de punitieve eisen die gesteld worden aan het bestuursrechtelijke toezichtproces steeds zwaarder, zo concludeerde ook de Raad van State."

> LEES OOK: Dit zijn de boetes bij de nieuwe Arbowet

Dan zou de door Van Vollenhoven bepleite Nationale inspectie met meer kwaliteit en juridisch inzicht wellicht uitkomst kunnen bieden. Maar Kuipers is daar geen voorstander van. "Wel van verregaande samenwerking. Maar dat doen we al. Bijvoorbeeld met de Inspectie Gezondheidszorg bij werkdruk. Of bij de controle op de decentralisatie van taken in het sociale domein naar de gemeenten. Daar werken we binnen een kader samen met vijf inspectiediensten: Gezondheidszorg, Onderwijs, Jeugdzorg, Veiligheid en Justitie en Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dat heet in goed Nederlands: Samenwerkend Toezicht Jeugd/Toezicht Sociaal Domein (STJ/TSD).

Samenwerking door cross-overs veel moderner dan grote mastodont als dienst

De samenwerking op terreinen die *cross-overs* nodig hebben is veel moderner in deze netwerksamenleving dan een grote mastodont als dienst, als de volgende moeder aller structuuro oplossingen. Die gaat de veelkleurigheid van alle inspectieterreinen niet weergeven. Dan vervagen de inspectiedoelstellingen."

Die doelstellingen moeten worden gehaald met 1156 werknemers en een budget van 100 miljoen euro. Dat mag wel wat meer, zegt Kuipers. Hij waakt voor het woordje 'moet'. "Het budget mag ook verdubbelen of verdrievoudigen, dat hangt af van de opdracht. We

varen scherp aan de wind. Dat vraagt om maximale inspanning om oplossingen te bedenken die breed toepasbaar zijn, stimulerend mooi en goed voor de organisatie. Maar het is wel topsport.”

Auteur | Ton Bennink

> **TIP: Marc Kuipers is spreker op het CONGRES VEILIG WERKEN**

> **TIP: DOWNLOAD de whitepaper Top 5 arbojurisprudentie**

> **LEES MEER over de plannen voor 2018 in het Jaarplan SZW 2018: gezond, veilig en eerlijk werk**